

VETURIMIESTEN ELÄKKEIDEN LASKENTAOPAS

1. Yleistä eläkejärjestelmästä ja veturimiesten eläkkeiden muodostumisesta

Veturimiesten eläkkeet ja eläketasot puhuttavat eri puolilla maata. Koska veturimiesten eläkkeiden määräytymisen perusteista vallitsee paljon epätietoisuutta ja erilaisia tulkintoja, niin seuraavassa selvitetään joitakin asian keskeisiä sääntöjä.

Eläkkeiden määräytyminen ja niiden taso ratkaistiin, kun VR -liikelaitos osakeyhtiöitettiin vuonna 1995. Tällöin kaikista virkasuhteista tuli yksityisoikeudellisia työsuhteita ja palvelussuhteet valtioon katkesivat. Tämä merkitsi myös valtion eläkepalvelun päättymistä. Yhtiöittäminen toteutettiin valtiovallan pakkosaneluna. VR -konsernin yhteyteen perustettiin VR Eläkesäätiö, joka hoitaa konsernin palveluksessa olevien lakisääteistä TEL -eläkevakuuttamista sekä ns. vanhojen työntekijöiden lisäeläkevakuutuksia. Lisäeläkkeillä turvataan vanhojen työntekijöiden erityiset eläkeiät ja myös hyvitetään eläketasoa, joka pelkäästään vapaakirjojen karttumalla jäisi alhaisemmaksi.

Eläkeasioihin pystyttiin vaikuttamaan. Itse eläkejärjestelmän nopea muutos aiheutti kuitenkin sen, että ns. eläkesuunnittelu tehtiin mahdottomaksi, koska yhtiöittäminen toteutettiin kertaheitolla ilman mitään ylimenoaika. Vuosien 1991-94 VEL -ansiot tulevat siten vaikuttamaan eläketasoon pysyvästi virkamiesaikana palveluksessa olleiden veturimiesten osalta. Vuoden 1995 tasosta eläkeindeksit ovat tähän asti kehittyneet yhteensä n. 30 %.

On kuitenkin huomattava, että myös valtion eläkejärjestelmässä siirryttiin vuoden 1995 alusta TEL -järjestelmän tapaan eläkkeen laskennassa 10 viimeisen vuoden järjestelmään. Siten aiempi neljän viimeisen työssäolovuoden ansioihin perustuva laskenta olisi joka tapauksessa muuttunut, vaikka VR:stä ei olisikaan tehty osakeyhtiötä.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa uudelleen yleiseksi eläkeiäksi tuli 63 vuotta, kun aiempi TEL:n vanhuuseläkeikä oli 65 vuotta. Eläkelainsäädännön uudistus mer-

kitsee myös muutoksia TEL -eläkkeiden laskentajärjestelmään. Vapaakirjojen laskennassa siirrytään entistä monimutkaisempiin järjestelmiin vuoden 2005 alusta kertyvien eläkkeiden osalta. Kuitenkin VR Eläkesäätiön sääntöjen mukaista painotettua eläkepalkkaa laskettaessa noudatetaan edelleen jatkossakin TEL -eläkeosuuden laskennassa 10 viimeisen vuoden laskentakautta. Vastavasti VEL -vapaakirja määrätty vuosien 1991-94 kahden ansiotasoltaan keskimmäisen vuoden ansioista.

Ennen yhtiöittämistä palveluksessa olleiden veturimiesten kokonaiseläke muodostuu valtion eläkelain VEL-eläkkeestä, työeläkelain TEL- eläkkeestä ja VR Eläkesäätiön sääntöjen perusteella lisäeläkkeinä maksettavista lisäosuudesta ja täydennysosuudesta.

Lisäeläkkeen määrä riippuu siitä, kuinka paljon VEL-palvelua veturimiehelle oli kertynyt yhtiöittämishetkeen 1.7.1995 mennessä. Samalla periaatteella määrätty eläkkeen enimmäisprosentti. Yhtiöittämisen yhteydessä kaikki tuolloin VR:n palveluksessa olleet saivat tiedon VEL -vapaakirjansa suuruudesta.

Seuraavassa esitetään veturimiesten eläkkeiden määräytymisen yleiset periaatteet. Lisäksi selvitetään painotetun eläkepalkan laskentasääntö, jonka perusteella kukin voi arvioida oman eläkkeensä suuruutta silloin, kun kaikki eläkkeeseen vaikuttavat tekijät ovat tiedossa.

2. Vapaakirjat

VEL -vapaakirja karttui 31.12.1994 asti 2 prosenttia vuodessa.

Ajalla 1.1.1995-30.6.1995 karttuma oli 1.5 % eli VEL -karttuma tuolta puolelta vuodelta oli 0,75 %. VEL -eläketä on kertynyt 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen suoritettua kaikesta valtion palveluksesta. VEL -vapaakirja määrätty yhtiöittämistä edeltäneiden neljän täyden vuoden ansioista eli vuosien 1991-94 ansioista. Näistä vuosista valitaan ansiotasoltaan kaksi keskimmäistä ja lasketaan niiden keskiarvo laskemalla

VML eläkelaskentaopas

ansiot yhteen ja jakamalla kuukausimäärällä 24. Tulos on VEL -vapaakirjan mukainen eläkepalkka.

TEL -eläkettä on VR:llä karttunut 1.7.1995 alkaen 1.5 % vuodessa. TEL -vapaakirja määräytyy viimeisen täyden kymmenen ansioiden perusteella. Vuoden 2005 eläkeuudistus merkitsee sitä, että vuoden 2004 loppuun mennessä kertyneestä TEL -eläkkeestä muodostetaan teknisellä katkaisulla oma vapaakirjansa. Koska vapaakirjan ansioihin lasketaan vain täydet kalenterivuodet, niin VR:llä tämä teknisesti katkaistava vapaakirja muodostuu vuosien 1996-2004 ansioista. Siten vuosien 1996-2004 eläkeindekseillä korjatut VR:n ansiot lasketaan yhteen ja jaetaan kuukausien lukumäärällä 108. Kunkin vuoden ansioista vähennetään työntekijän maksama palkansaajan TEL -maksu.

Vuoden 2005 alusta alkaa kertyä uusitun työeläkelainsäädännön mukainen vapaakirja, jossa eläkettä kertyy 1.5 % vuodessa 18-52 vuotiaille. 53 -vuotta täyttäneille kertyy eläkettä 1.9 % vuodessa, kun taas 63- ja 68 -ikävuosien välillä tehdystä ansiotyöstä kertyy ns. superkarttuma eli 4,5 % vuodessa. Uuden eläkelainsäädännön mukainen eläke lasketaan koko työuran aikaisten ansioiden perusteella. Eläkkeeseen vaikuttavat kaikki 18 -ikävuoden jälkeen saadut työansiot. Tämä laskutapa ei kuitenkaan astu voimaan takautuvasti, vaan uuden lain mukainen vapaakirja voi alkaa kertyä vasta 1.1.2005 alkaen.

Vuoden 2005 lakiuudistuksen perusteella TEL -vapaakirjoja laskettaessa sovelletaan vuoteen 2011 asti ns. suojasäännöstä. Tällöin TEL -vapaakirja laskettaessa suoritetaan vertailulaskelma vuonna 2004 voimassa olleen TEL -laskusäännön ja 1.1.2005 voimaantulleen uuden laskusäännön perusteella ja valitaan työntekijän kannalta edullisempi. Se tulee sovellettavaksi silloin, jos työntekijä on ollut 1.1.2005 työsuhteessa, joka jatkuu yhdenjaksoisesti enintään vuoteen 2011 asti.

Tällä suojasäännöksellä ei veturimiesten kannalta ole merkitystä, koska veturimiesten työsuhte päättyy heidän siirtyessään VR Eläkesäätiön lisäeläkkeelle täytettyään 55 -vuotta. Eläkepalkan laskennassa noudatetaan VR eläkesäätiön eläkepalkan laskusääntöjä. TEL:n suojasäännös tulisi sovellettavaksi ainoastaan silloin, jos nyt palveluksessa oleva veturimies jatkaisi palvelua 63 -vuotiaaksi asti ja siirtyisi tällöin välittömästi TEL:n mukaiselle eläkkeelle

3. VR -Eläkesäätiön erityiseläkeikä, lisäosuudet ja eläkeprosentit

VR Eläkesäätiön säännöillä on määrätty lisäeläkkeinä maksettavista lisäosuuksista. Lisäeläkkeellä nostetaan ensinnäkin eläkekattumaa ja eläkkeen enimmäismäärää. Lisäksi lisäeläkkeellä tehdään mahdolliseksi eläkkeelle siirtyminen erityiseläkeikässä (esim. vek 55 v. ja kond.58 v).

Veturimiehille maksetaan eläke 55-62 -ikävuosien ai-

kana VR Eläkesäätiön A-osaston lisäeläkkeenä. Lisäeläkkeen karttuminen on VR Eläkesäätiön säännöissä sidottu siihen, paljonko veturimiehille oli kertynyt VEL palvelua ennen 1.7.1995 tapahtunutta yhtiöittämistä. Lisäeläke on myös kytköksissä eläkeprosenttiin. Veturinkuljettajan eläkeprosentti määräytyy sen perusteella kuinka paljon on kertynyt VEL -palvelua 1.7.1995 mennessä 23 ikävuoden jälkeen. Eläke on painotetusta eläkepalkasta laskettu omaa eläkeprosenttia vastaava luku.

Kaikki edellä mainitut eläkeosat voivat olla yhteensä

Lisäeläke on kertynyt **VEL -palvelun perusteella** eri veturimiesryhmissä seuraavasti:

- vähintään 20 vuotta VEL -palvelua, eläkeprosentti on 66 %. Karttuma on VEL palveluksesta 0,2 % vuodessa ja TEL -palveluksesta 0,7 % vuodessa.

-15-19 vuotta VEL -palvelua, eläkeprosentti on 63 %. Lisäosuutta karttuu TEL -palveluksesta 1.7.1995 lukien 0,45 % vuodessa.

- alle 15vuotta VEL -palveluksessa olleiden takuueläkeprosentti on 60 %. Sen saavuttaminen edellyttää, että ennen eläkkeelle lähtöä on kertynyt VEL- ja TEL -palvelua yhteensä vähintään 30 vuotta 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen.

Lisäeläke koostuu seuraavista osista:

- VEL -eläkkeen määrästä (karttunut ennen 1.7.2005)
- TEL -eläkkeen määrästä (karttunut 1.7.1995 lukien)
- Lisäosuudesta
- Täydennysosuudesta

enintään sama kuin on painotetun eläkepalkan määrästä henkilökohtaiselle eläkeprosentilla määritetty eläke. Edellä mainituista osista muodostuu kokonaisu-eläke, joka maksetaan VR Eläkesäätiön A-osaston mukaisena lisäeläkkeenä niin kauan kuin muodostuu oikeus lakisääteisiin eläkkeisiin eli vanhuuseläkkeessä 63 vuoden ikään asti.

Eläkesäätiö lähettää erityiseläkeikässä eläkkeelle läheneelle ennen 63 vuoden iän täyttämistä eläkehakemuskaavakkeen lakisääteisten eläkkeiden hakemista varten. Tässä vaiheessa myönnetään lakisääteiset eläkkeet ja lisäeläke lasketaan uudelleen. Tämän jälkeen eläke muodostuu lakisääteisistä VEL- ja TEL -vanhuuseläkkeistä, VR Eläkesäätiön A-osastosta maksettavasta lisäeläkkeestä (siivueläkkeestä) sekä mahdollisesta täydennysosasta. Täydennysosalla turvataan vuoden 2005 eläkelakien muutosten mahdollisesti aiheuttama heikennys lakisääteisten eläkkeiden määrissä.

4. VEL- vapaakirjan normeeraus ja TEL-vapaakirjojen laukaiseminen

Vuonna 2005 uusitun lainsäädännön mukaan TEL- ja VEL -vapaakirjat laukeavat maksuun 63 -vuoden iässä. Täl-

VML eläkelaskentaopas

löin tulee maksuun myös Valtiokonttorin maksama VEL – vapaakirja. johon suoritetaan ns. normeeraus. Normeeraus on varhennusvähennys, koska muutoin VEL – vapaakirja laukeaisi täytenä maksuun vasta 65 vuoden iässä. Normeerauksessa VEL –vapaakirja jaetaan normeerauskertoimella eli luvulla 1,106. Normeeraus koskee vain ennen vuotta 1960 syntyneitä.

Mikäli normeeraus johtaisi yksittäisen eläkkeensaajan kannalta eläketason heikentymiseen, niin VR Eläkesäätiö korvaa tämän heikennyksen lisäeläkkeen täydennysosalla. VEL –vapaakirjojen normeeraus 63 –vuoden iässä ei siis aiheuta eläketason heikkenemistä VR Eläkesäätiön eläkkeissä. Myöskään vuodesta 2005 laskettava uusi TEL –vapaakirja ei aiheuta eläketason heikkenemistä 63 –vuoden iässä, koska mahdollinen heikennys korvataan täydennysosalla.

Uuden eläkelainsäädännön mukaan eläke voisi 63 –vuoden iässä myös teoreettisesti parantua, mikäli eläkkeensaajan kaikkien vapaakirjojen yhteenlaskettu summa ylittää VR Eläkesäätiön sääntöjen mukaisen painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin määrittämän tason. Jos näiden eläkkeiden (vapaakirjojen) yhteissumma ylittää painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin määrittämän taosn, niin eläke maksetaan vapaakirjojen muodostaman yhteissumman perusteella. Tällöin VR Eläkesäätiölle ei jää maksettavaksi lainkaan lisäeläkettä. Lakisääteisiä vapaakirjoja ei myöskään yhteensoviteta eli niiden enimmäismäärää ei enää vuoden 2005 jälkeen rajoiteta.

On kuitenkin huomattava , että VR Eläkesäätiön sääntöjen mukaisen eläkkeen laskennassa noudatetaan kuitenkin edelleen rajoitussääntöä, jonka mukaan VEL- ja TEL –eläkkeet sekä säätiön maksamat lisäeläkkeet täydennysosineen voivat olla yhteensä enintään sama määrä kuin on henkilökohtaisen eläkeprosentin mukaan painotetusta eläkepalkasta laskettu eläke.

Veturimiehellä voi olla VR:llä ansaittujen VEL- ja TEL vapaakirjojen lisäksi mahdollisista muista palvelusuhteista ansaittuja vapaakirjoja, jotka ovat voineet kertyä ennen VR:n palvelusta, VR:n palveluksen ohessa sivutoista tai sitten eläkkeellä ollessa tehdystä työstä. Jos tällaiset 63 –vuoden iässä laukaistavat vapaakirjat ylittä-

vät yhteenlaskettuna VR Eläkesäätiön sääntöjen mukaisen, painotetusta eläkepalkasta henkilökohtaisen eläkeprosentin mukaan määräytyvän eläkkeen , niin ne tulevat sellaisenaan maksuun.

Käytännössä VR Eläkesäätiön sääntöjen mukaisen painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin muodostaman eläkekaton puhkaiseminen tulee olemaan veturimiesten kohdalla harvinaista. Tämä johtuu siitä, että siirrytään eläkkeelle 55 –vuoden iässä. Painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin määrittämän tason ylittäminen vapaakirjojen yhteissummalla edellyttäisi enemmän työvuosia kuin on kertynyt 55 –ikävuoteen mennessä.

Mahdolliset muut kuin VR:n toista ansaitut vapaakirjat eivät nosta eläketasoa siinä tapauksessa, että vapaakirjojen yhteenlaskettu määrä alittaa painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin määrittämän tason. Tällöin ne voivat pienentää VR Eläkesäätiön maksamaa lisäeläkettä tai täydennysosuutta, mutta eläketaso säilyy painotetun eläkepalkan ja henkilökohtaisen eläkeprosentin määrittämässä tasossa VR Eläkesäätiön eläkeitä koskevan rajoitussäännön mukaisesti.

5. Painotetun eläkepalkan määräytyminen

55 -vuoden erityiseläkeiässä eläkkeelle lähtevien veturimiesten eläkkeen suuruus voidaan yksinkertaistettuna laskea ns. painotetun eläkepalkan laskentasäännön perusteella. Tämä painotettu eläkepalkka määrittää sen tason, josta eläkeprosenttia käyttämällä saadaan selville maksettavan eläkkeen enimmäismäärä eli käytännössä se eläke, jonka veturimies tulee saamaan. Painotetusta eläkepalkasta henkilökohtaisella eläkeprosentilla laskettu eläke on myös käytännössä enimmäiseläke (kattoeläke).

Painotetun eläkepalkka lasketaan kertomalla erikseen eläkkeeseen oikeuttavalta ajalta ennen 1.7.1995 laskettu, indeksikorjattu VEL –palkka sekä erikseen viimeisen 10 täyden kalenterivuoden aikana laskettu, indeksikorjattu TEL –palkka vastaavien eläkkeeseen oikeuttavien palveluskuukausien lukumäärällä. Näin saatujen palkkojen yhteismäärä jaetaan eläkkeeseen oikeuttavien palveluskuukausien lukumäärällä.

Laskukaava on seuraava:

$$\frac{(\text{VEL-kuukaudet} \times \text{indeksikorj.VEL-eläkepalkka}) + (\text{TEL-kuukaudet} \times \text{indeksikorj.TEL-eläkepalkka})}{\text{VEL-kuukaudet} + \text{TEL-kuukaudet}} = \text{Painotettu eläkepalkka}$$

VML eläkelaskentaopas

Päivittämällä tiedot VEL –vapaakirjansa pohjana olevista ansioista, tarkistamalla TEL -ansionsa sekä laskeamalla indeksien kehityksen vaikutuksen sekä huomioimalla VEL –palvelusvuosiin kytköksissä olevan eläkeprosenttinsa, pystyy itse laskemaan painotetun eläkepalkkansa. Se taasen on melko tarkka arvio tulevasta eläketasosta. Vuosiansioita laskettaessa on huomattava myös, että eläkepalkkaan ei oteta mukaan työntekijän maksamia TEL –eläkevakuutusmaksuja, jotka siis vähennetään kunkin vuoden ansioista.

6. Eläkeindeksit ja indeksien laskenta

Eläkelainsäädännön muutoksen myötä myös indeksijärjestelmä monimutkaistui. Nykyinen työikäisen indeksi (palkkatason ja hintatason muutoksen paino on kumpikin 50 %) pysyy mukana järjestelmässä. Ennen vuotta 2005 kertyneet, TEL- ja VEL -vapaakirjojen muodostumiseen vaikuttavat vuosiansiot ja eläkepalkat tarkistetaan työikäisen indeksillä. Vuoden 2005 alusta VEL- ja TEL – vuosiansiot ja eläkepalkat tarkistetaan eläkkeen alkamiseen asti uudella palkkakertoimella (palkkatason vaikutus 80 % ja hintatason vaikutus 20 %). Kaikki myönnetty VEL- ja TEL eläkkeet tarkistetaan vuoden 2005 alusta alkaen eläkeikäisen indeksillä (palkkatason vaikutus 20 % ja hintatason vaikutus 80 %).

Painotettua eläkepalkkaa laskettaessa käytetään vuoden 2004 loppuun asti sekä VEL- että TEL palkkojen osalta työikäisen indeksia (Palkat 50%/Hinnat 50 %).

Vuoden 2006 alusta alkaen painotetun eläkepalkan laskennassa VEL –vapaakirjaa korotetaan uudella palkkakertoimella (palkkatason vaikutus 80 % ja hintatason vaikutus 20 %), kun taasen TEL:n mukaiset palkat tarkastetaan työikäisen indeksillä (Palkat 50%/Hinnat 50 %).

Myönnetty lisäeläkkeet (myös veturimiehen 55 vuoden iästä saama eläke) tarkistetaan vuoden 2005 alusta eläkeikäisen indeksillä (Palkat 20 %/ Hinnat 80 %).

Täydelliset eläkeindeksejä koskevat tiedot löytyvät Eläketurvakeskuksen nettisivuilta osoitteessa www.etk.fi. Samoilta sivuilta löytyy myös palvelu, jolta voi tarkistaa

TEL –tietoja ja tilata laskelman omista TEL –eläkeansioistaan.

Työikäisen TEL –indeksi (Palkat 50%/Hinnat 50 %)

Kunkin vuoden eläkepalkat ja myös vapaakirjat tarkistetaan indeksillä seuraavan laskukaavan mukaisesti:

Esim. vuoden 2002 ansiot 35 000 euroa korotetaan vuoden 2006 tasoon seuraavasti:

$$\frac{2246}{2054} \times 35\,000 \text{ e} = 38\,271,66 \text{ euroa}$$

Palkkakerroin (Palkat 80%/Hinnat 20 %)

Palkkakerrointa käytetään vuodesta 2005 alkaen kertyvien työaikaisten ansioiden, työeläkelaisissa säädettyjen rajamäärien sekä vapaakirjojen tarkistamiseen vastaamaan palkkojen ja hintojen nousua.

Vuoden 2005 palkkakerroin on 1,028 (+2,80 %) ja vuoden 2006 palkkakerroin on 1,063 (+3,4 %)

Palkkakertoimet löytyvät TEL –indeksitaulukoista. Vuoden 2005 ansion 40.000 • muuntaminen vuoden 2006 tasoon tapahtuu seuraavasti:

$$\frac{1,063}{1,028} \times 40.000 \text{ e} = 41.361,90 \text{ euroa}$$

Työikäisen TEL –indeksit (Palkat 50%/Hinnat 50 %), joilla korotetaan aiempien vuosien ansiot eläketapahtumavuoden tasoon, ovat vuosilta 1990-2006 seuraavat:

vuosi	Työikäisen TEL –indeksi (50/50) eli puoliväli-indeksi
1990	1481
1991	1595
1992	1682
1993	1688
1994	1688
1995	1712
1996	1760
1997	1791
1998	1825
1999	1868
2000	1903
2001	1981
2002	2054
2003	2103
2004	2151
2005	2191
2006	2246

Indeksin laskentakaava

$$\frac{\text{Eläkkeelle lähtövuoden indeksi}}{\text{Laskentavuoden indeksi}} \times \text{Eläkepalkka} = \text{Indeksikorjattu eläkepalkka (vapaakirja)}$$

VML eläkelaskentaopas

7. Painotetun eläkepalkan selvittäminen

Tee seuraavat selvitys- ja laskutoimenpiteet:

- Selvitä kuinka paljon Sinulla on VEL-eläkevuosia ja kuinka paljon TEL-eläkevuosia.

- VEL-eläkevuodet lasketaan 30.6.1995 asti ja TEL-eläkevuodet 1.7.1995 alkaen eläketapahtumaan asti.

- Eläkevuodet lasketaan 23 ikävuodesta alkaen.

- VEL- eläkepalkka määräytyy kalenterivuosien 1991, 1992, 1993 ja 1994 indeksikorjatuista palkoista. Neljäs- tä täydestä kalenterivuodesta otetaan kaksi keskimmäistä. Niiden yhteenlaskettu summa jaetaan luvulla 24 ja tulos on VEL -eläkepalkka .

- TEL-eläkepalkka määräytyy painotetun eläkepalkan laskennassa 10 täyden kalenterivuoden laskentasäännön mukaan. Täydellisenä tämä sääntö tulee voimaan vuonna 2006, jolloin eläkkeelle lähtevien TEL-eläkepalkka määräytyy vuosien 1996-2005 täysien kalenterivuosien ansioista.

- Jos tiedät VEL -vapaakirjasi suuruuden, niin pystyt muuntamaan vapaakirjan eläkepalkaksi laskemalla, kuinka monen prosentin vapaakirja Sinulla on. Jos Sinulla on esimerkiksi

VEL –palvelua 23 –ikävuodesta alkaen 15 vuotta 6 kuukautta , niin vapaakirjasi prosenttikarttuma on 30, 75 %. (VEL –lainsäädännön muutoksen vuoksi ajalta 1.1-30.6.1995 VEL –eläkettä kertyi vuodessa 1,5 %).

Vapaakirjan euromääräinen suuruus on vuoden 1995 tasossa 700 euroa. Eläkepalkka voidaan laskea seuraavan kaavan mukaan:

$$\frac{700}{30,75} \times 100 = 2.276,42 \text{ euroa}$$

Koska kysymyksessä on eläkepalkka vuoden 1995 tasossa, niin se muutetaan nykytasoon seuraavasti: Vuoden 1995 työikäisen indeksi 1712 ja vuoden 2005 indeksi on 2191.

Suoritetaan laskutoimitus :

$$\frac{2191}{1712} \times 2.276,42 \text{ e} = 2.913,33 \text{ euroa}$$

Lisäksi on huomioitava, että VEL –vapaakirjoja tarkistetaan vuoden 2005 alusta palkkakertoimella, joten Sinun on tehtävä vielä palkkakerronlaskelma päästäksesi vuoden 2006 tasoon. Vuoden 2005 palkkakerroin on 1,028 ja vuoden 2006 palkkakerroin on 1,063.

Palkkakerroin -tarkistus vuoden 2006 tasoon tapahtuu seuraavasti:

$$\frac{1,063}{1,028} \times 2.913,33 \text{ e} = 3.012,52 \text{ euroa}$$

Euromäärä 3.012,52 e on siis VEL –eläkepalkka vuoden 2006 tasossa.

- Jos Sinulla ei ole tiedossa vapaakirjan suuruutta, niin Sinun tulee muutoin selvittää vuosien 1991-1994 veronalaiset ansiot. Ne korotetaan vuoden 2006 tasoon indeksillä samoin kuin edellisessä esimerkissä.

- Selvitä myös viimeisten 10 vuoden TEL –ansioiden veronalaiset vuositulot. Vuodesta 1996 ansioista vähennetään palkansaajan eläkemaksu. Palkansaajan eläkemaksu on ollut 4,6 % ja vuodesta 2005 se on ollut yli 53 –vuotiailta 5.8 % . Vuonna 2006 alle 53 –vuotiaan TEL-maksu on 4,3 % ja yli 53 –vuotiaan 5,4 %.

- Korjaa vuosiansiot eläkkeellelähtövuoden indeksin mukaiseksi. Huomaa vuodesta 2006 alkaen palkkakertoimen käyttö VEL –vapaakirjan korjaamisessa. Painotetun eläkepalkan laskennassa käytetään TEL –ansioiden osalta kuitenkin edelleen työikäisen indeksiä (Palkat 50 %/ Hinnat 50 %).

- Valitse ansioitaan kaksi keskimmäistä VEL-vuotta. Laske em. vuosiansiot yhteen ja muuta ne kuukausipalkaksi jakamalla summa 24:llä. Kerro luku VEL-eläkevuosien kuukausimäärällä (= kaikki kuukaudet 23 ikävuoden jälkeen 1.7.1995 asti). Näin saat VEL-eläkepalkkasumman.

- Laske viimeisen täyden 10 TEL-vuoden indeksikorjatut vuosiansiot yhteen sekä jaa summa kuukausien lukumäärällä. **Huomaa, että laskennassa ei oteta huomioon vajaata eläkkeellelähtövuotta.** Kerro luku TEL-kuukausien lukumäärällä (täydet kuukaudet 1.7.1995 alkaen eläkkeellelähtöajankohtaan). Näin saat TEL-eläkepalkkasumman.

- Laske saamasi VEL-ajan ja TEL-ajan eläkepalkkasumat yhteen.

- Jaa summa VEL- ja TEL-palvelukuukausien yhteismäärällä.

- Tulos on painotettu eläkepalkka kuukaudessa, josta eläke on 66 %, 63 % tai 60 %.

VML eläkelaskentaopas

8. Painotetun eläkepalkan laskuesimerkki

Kaava:

$$\frac{(\text{VEL-kuukaudet} \times \text{indeksikorj.VEL-eläkepalkka}) + (\text{TEL-kuukaudet} \times \text{indeksikorj.TEL-eläkepalkka})}{\text{VEL-kuukaudet} + \text{TEL-kuukaudet}} = \text{Painotettu eläkepalkka}$$

Esimerkitapaus:

Eläkkeelle lähtö 1.7.2006, syntynyt 15.6.1951

VEL –eläkevuosia 21 v (kuukausia 252) VEL –vapaa-
kirjan eläkeprosentti 41,75 %

TEL –eläkevuosia 11 (kuukausia 132) , TEL vapaa-
kirjan eläkeprosentti 16,9 %

Koska VEL –palvelua on yli 20 vuotta, niin VEL palve-
lukselta on kertynyt säätiön lisäeläkkeenä maksettavaa
lisäeläkeoikeutta 0,2 % vuodessa eli yhteensä 4, 2 %.

11 vuoden TEL –palveluksesta on vastaavasti lisä-
eläkettä 0,7 % vuodessa. eli yhteensä 7,7 %.

Eläke ei kuitenkaan tule maksuun em. laskennallisten
prosenttien mukaan, vaan se määräytyy painotetun eläke-
palkan mukaan.

Indeksikorjattu VEL –eläkepalkka on 3.012,52 euroa

Indeksikorjattu TEL –eläkepalkka on 3.500 euroa

Eläkeprosentti on 66 , koska VEL palvelua on yli 20
vuotta.

Painotettu eläkepalkka ratkaisee eläkkeen tason se las-
ketaan seuraavasti

(kts .kaava edellä)

$$\frac{(252 \times 3.012,52) + (132 \times 3.500 \text{ e})}{384} = 3.180 \text{ euroa}$$

Eläke on 66 prosenttia painotetusta eläkepalkasta
3.180 e eli

$$\frac{3.180}{100} \times 66 = 2.098,80 \text{ euroa}$$

Lopuksi:

Edellä oleva esimerkki on arvio keskiarvoluvuista.
Hajontaa esiintyy suuntaan kuin toiseenkin. Koska VEL –
eläkevuosia on kaksi kertaa niin paljon kuin TEL –vuo-
sia, niin painotetun eläkepalkka on lähempänä VEL -eläke-
palkkaa.

Seuraavien 10 vuoden aikana veturimiesten eläkkeet
painottuvat voimakkaammin TEL –palkan suuntaan. VEL
–eläkepalkka (vapaa-
kirja) paranee hieman aikaisempaa
enemmän jatkossa, koska sitä korjataan vuodesta 2006
alkaen palkkakertoimella. Laskelmiin sisältyy aina
epävarmuustekijä, mutta arvionvaraisen laskelman
eläkkeestäsi voit tehdä ko. laskelmalla. Onnistumisen
kannalta olennaista on, että vapaa-
kirjojen suuruus ja
vuosipalkat ovat mahdollisimman tarkkoja ja että indeksi-
laskelmat ja painotetun eläkepalkan laskenta tehdään
huolellisesti.

9. Vuorotteluvapaa ja eläke

Vuorotteluvapaa voi vaikuttaa eläkkeeseen, jos on
vuorotteluvapaalla eläkkeiden laskentakautena. Eläketur-
vakeskus on antanut suosituksen, jonka mukaan
vuorotteluvapaa pitäisi järjestää siten, että vuorottelu-
vapaalla ollaan kalenterivuodesta vähintään 8 kuukaut-
ta. Tällöin vuorotteluvapaavuosi putoaa pois elä-
kelaskennasta, koska ansiotaso vakiintuneeseen ansioon
putoaa reippaasti yli puolet.

10. VR ELÄKESÄÄTIÖ

VR Eläkesäätiöstä voit tilata tiedot VEL –vapaa-
kirjastasi.

Eläkesäätiön eläkeasiainhoitajien puhelinnumerot ovat
0307 21830,
0307 21317,
0307 22 582,
0307 22584

11. Eläkelaskuri

Veturimiesten liiton nettisivuille :

www.veturimiesliitto.fi tullaan vuoden 2006 aikana te-
kemään eläkelaskuri. Se laskee suoraan painotetun eläke-
palkan indeksikorotuksineen sen jälkeen, kun olet sijoit-
tanut siihen eläkepalkkoja koskevat tiedot.